

Sygn. akt VI ACa 5/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2009 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Małgorzata Manowska (spr.)

Sędzia SA – Urszula Wiercińska

Sędzia SA – Witold Okniński

Protokolant – sekr. sądowy Edyta Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2009 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. Z.

przeciwko (...) Sp. z o.o. w W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 września 2008 r.

sygn. akt III C 1302/07

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala,

II. nie obciąża powoda obowiązkiem zwrotu na rzecz pozwanego kosztów procesu.

Sygn. akt VI ACa 5/09

UZASADNIENIE

T. Z. wnosił o zobowiązanie (...) Spółki z o.o. w W. do zamieszczenia na łamach (...), „(...)” i „(...)” oświadczenia następującej treści: Wydawnictwo (...) spółka z o.o. przeprosza Pana T. Z. za naruszenie jego dóbr osobistych poprzez bezprawne zamieszczenie jego wizerunku w artykule „(...)” opublikowanym w numerze dziennika (...) Gazeta (...) z dnia 13 września 2005 r. bez jego zgody. Wydawnictwo informuje jednocześnie, że treść samego artykułu oraz informacje znajdujące się w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie są w żaden sposób powiązane z Panem T. Z.". Powód wnosił także o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 7.000 zł. tytułem zadośćuczynienia, przy czym według powoda kwota 5.000 zł. należy się jego rodzicom.

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 19 września 2008 r. uwzględnił powództwo z tym, że zobowiązał pozwanego do opublikowania treści oświadczenia na łamach dziennika (...) Gazeta (...). Zasądził również od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2000 zł. oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód skontaktował się z agencją fotograficzną (...) celem umówienia się na sesję fotograficzną. Powód zamierzał bowiem, aby jego zdjęcia znalazły się w zasobach agencji i aby agencja promowała powoda jako modela innym podmiotom.

W tym samym dniu w mieszkaniu powoda wykonano serię zdjęć T. Z. w różnych pozycjach i z różnymi wyrazami twarzy. Powód był przekonany, że ma prezentować różne emocje w celu uzewnętrznienia jego predyspozycji jako modela. Był również przekonany o tym, że zdjęcia te znajdują się w zasobach agencji (...) jako jego portfolio. W trakcie robienia zdjęć, oprócz powoda i fotografa obecna była osoba przebrana za lekarza. Powód nie został poinformowany, że zdjęcia posłużą do ilustracji artykułu „(...)” i zostaną opublikowane w gazecie (...).

W dniu 13 września 2005 r. artykuł „(...)” wraz z wizerunkiem powoda ukazał się na łamach gazety codziennej (...). Powód dowiedział się o publikacji artykułu od swoich rodziców. Prowadził korespondencję mailową z W. R. – pracownikiem gazety (...). W. R. proponował powodowi wynagrodzenie za sesję zdjęciową w kwocie 200 zł. Powód zażądał zapłaty w kwocie 700 zł. (100 zł. za zdjęcie). Podał w korespondencji swoje dane osobowe konieczne do wypłaty wynagrodzenia.

Na skutek zamieszczenia dużego zdjęcia powoda w sąsiedztwie artykułu „(...)” dzieci na osiedlu, na którym mieszka powód śmiały się z niego i wytykały palcami.

Pozwany przedstawił powodowi do podpisania umowę zlecenia z dnia 27 października 2005 r., jednakże T. Z. odmówił jej podpisania.

Sąd Okręgowy uznał roszczenie powoda za uzasadnione w świetle art. 81 ustęp 1 prawa autorskiego oraz art. 23 k.c., 24 k.c. i art. 448 k.c.

Sąd I instancji wskazał, że postępowanie dowodowe wykazało, iż powód pozował do zdjęć w przekonaniu, że trafią do bazy modeli agencji fotograficznej (...), a dopiero później posłużą innym podmiotom do zawierania umów z powodem. Zdaniem Sądu I instancji pozwany nie wykazał w sposób wystarczający, że powód poinformowany został o celu sesji zdjęciowej i wyraził zgodę na publikację swojego wizerunku w prasie. Z zeznań świadka K. – fotografa (...) wynika, że istnieje praktyka odbierania pisemnej zgody od osób pozujących do zdjęć na ich publikację, a w niniejszej sprawie nastąpiło niedopatrzanie. Sąd Okręgowy wskazał, że pozwany jako profesjonalista powinien był dopilnować wszelkich formalności związanych z publikacją wizerunku powoda, również pod względem prawnym. Ciężar dowodu wyrażenia przez powoda zgody na publikację wizerunku, w świetle art. 81 ustęp 1 prawa autorskiego obciążał powoda. Istnienia przy tym zgody uprawnionego ani jej zakresu nie domniemywa się. Zdaniem Sądu Okręgowego powód nie wykazał również, że przed sesją fotograficzną umówił z powodem zapłatę za pozowanie. Skoro powód był przekonany, że pozuje w innym celu i bez wynagrodzenia, to późniejsze zabiegi powoda w celu uzyskania wynagrodzenia za pozowanie do zdjęć nie wyczerpują przesłanki wynikającej ze zdania drugiego art. 81 ustęp 1 prawa autorskiego.

Sąd I instancji uznał, że sporna publikacja naruszyła również dobra osobiste powoda. Sąsiedztwo największego ze zdjęć powoda z artykułem „(...)”, biorąc pod uwagę minę, jaką T. Z. zrobił na tym zdjęciu sugeruje, że to powód jest właśnie tym zbrońcem. Zdaniem Sądu Okręgowego kwota 2000 zł. zasądzona tytułem zadośćuczynienia nie jest wygórowana biorąc pod uwagę okoliczności naruszenia dobra osobistego (wizerunku) powoda. Sąd I instancji oddalił żądanie w zakresie zasądzenia zadośćuczynienia w kwocie 5.000 zł. z uwagi na fakt, że powód w procesie o ochronę dóbr osobistych może domagać się ochrony jedynie własnych dóbr.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany.

W apelacji zarzucił:

1. naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 k.p.c. przez ustalenie stanu faktycznego jedynie w oparciu o zeznania powoda i jego ojca przy jednoczesnym pominięciu zeznań świadków W. R. i M. K. oraz dokumentu z korespondencji mailowej prowadzonej pomiędzy powodem a W. R.;

2. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 23 k.c., art. 24 k.c., art. 448 k.c. i art. 38 prawa prasowego przez uznanie, że publikacja na temat powoda jest bezprawna i narusza jego dobro osobiste w postaci prawa do wizerunku, przez bezzasadną kumulację środków służących usunięciu skutków naruszenia dóbr osobistych przez zasądzenie obowiązku przeprosin wraz z zadośćuczynieniem jak również przez zobowiązanie pozwanej do opublikowania oświadczenia o treści i wielkości określonej w wyroku;

3. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 6 Konwencji o Ochronie Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 448 k.c. oraz art. 24 k.c. przez uznanie, że powód w wyniku publikacji doznał krzywdy oraz przez zasądzenie od pozwanego kwoty 2000 zł., podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, że pozwany w sposób zawiniony dopuścił się naruszenia dóbr osobistych powoda, że powód doznał krzywdy w wyniku publikacji artykułu i oparcie wyroku w tym zakresie jedynie na przesłuchaniu stron.

W konkluzji skarżący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie. Zasadnie zarzuca skarżący naruszenie przez Sąd Okręgowy art. 233 k.p.c. i w konsekwencji błędne ustalenie, że powód nie wyraził zgody na publikację swojego wizerunku w dzienniku (...) jako ilustracji artykułu „(...)”.

Prawidłowo wskazał Sąd I instancji, że zgody na publikację wizerunku nie domniemywa się, jednakże art. 81 ustęp 1 prawa autorskiego nie wymaga także, aby zgoda ta wyrażona została w formie pisemnej. Jej udzielenie może nastąpić w każdej formie, a ustalenie faktu wyrażenia zgody na publikację wizerunku może nastąpić przy użyciu wszelkich środków dowodowych.

W przedmiotowej sprawie Sąd I instancji dysponował zasadniczo dwoma osobowymi źródłami dowodowymi, bezpośrednimi świadkami sesji fotograficznej. Powód zeznał, że nie wyrażał zgody na publikację jego zdjęć w dzienniku (...) w związku z artykułem „(...)”. Świadek M. K. zeznał z kolei, że powód był informowany w jakim celu i do jakiego artykułu robione są zdjęcia. Wyraził na to zgodę. Później temu zaprzeczył.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy w kontekście całego materiału dowodowego, nieprawidłowo dał wiarę zeznaniom powoda, odmawiając wiarygodności zeznaniom świadka K.. Za prawdziwością zeznań tego świadka przemawiają dwie istotne okoliczności.

Po pierwsze, Sąd I instancji nie ocenił w ogóle faktu, że w sesji zdjęciowej brała udział osoba ubrana w fartuch lekarski wykonująca wobec T. Z. czynności pozorujące badanie lekarskie, które korespondują z treścią opublikowanego następnie artykułu. Świadczy to (w powiązaniu z zeznaniami świadka K.) o wiedzy i zgodzie powoda na wykorzystanie jego zdjęć jako ilustracji artykułu „(...)”. Powód jest osobą o wyższym wykształceniu, a ponadto trudniącą się udziałem w sesjach zdjęciowych i reklamach. Nie sposób zatem przyjąć, że pozy, jakie przyjmował podczas spornej sesji z udziałem osoby grającej rolę lekarza (zagłądanie do gardła, do oczu) traktował jako sposób wyrażania emocji na potrzeby skompletowania portfolio.

Po drugie, bezpośrednio po opublikowaniu zdjęć i artykułu powód (który jak twierdzi był bardzo wzburzony tym zdarzeniem) nie zwrócił się do pozwanego o dokonanie czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia jego dóbr osobistych. Wprost przeciwnie, w korespondencji mailowej prowadzonej z W. R. powód domagał się jedynie wyższego wynagrodzenia za udział w sesji zdjęciowej, mianowicie 100 zł. za zdjęcie. Zdaniem świadka R. cena wносиła natomiast 100 zł. za udział w całej sesji.

Powyższe okoliczności wskazują, że powód, stosownie do art. 81 ustęp 1 prawa autorskiego, wyraził zgodę na opublikowanie swoich zdjęć w dzienniku (...) jako ilustracji artykułu „(...)”, a jedynie strony nie porozumiały się w sposób dostateczny co do wynagrodzenia za te zdjęcia. Powód rozumiał, że będzie to 100 zł. za zdjęcie, a pozwany,

że 100 zł. za sesję. Kwestia wysokości wynagrodzenia natomiast za wykorzystanie wizerunku, nie była przedmiotem niniejszej sprawy.

W konkluzji Sąd Apelacyjny uznał, że pozwany udowodnił w stopniu wystarczającym fakt uzyskania zgody T. Z. na wykorzystanie jego wizerunku w konkretnym celu. Prowadzi to do uznania, że na skutek opublikowania zdjęć powoda w dzienniku (...) jako ilustracji artykułu „(...)” nie doszło do naruszenia dobra osobistego T. Z. – jego wizerunku. Dobra osobiste powoda nie zostały również naruszone przez umieszczenie jego zdjęcia w sąsiedztwie rubryki „W skrócie”, zawierającej krótkie informacje pt. „(...)”, „(...)”, „(...)”, czy „(...)”. Rubryka ta wyraźnie została oddzielona od artykułu pt. „(...)” i dla przeciętnego czytelnika gazety, obiektywnie rzecz biorąc, nie powinno budzić wątpliwości, że zdjęcie powoda jest ilustracją tej drugiej publikacji, a nie rubryki „W skrócie”. Wobec zgody powoda na opublikowanie jego zdjęć w dzienniku (...) pozwany nie może natomiast ponosić odpowiedzialności jak stosowaną przez niego szatę graficzną i układ artykułów odbiorą dzieci.

Uznając, że Sąd I instancji naruszając art. 233 k.p.c. błędnie ustalił stan faktyczny w sprawie, zasadne również okazały się zarzuty naruszenia prawa materialnego, to jest art. 23 k.c., 24. k.c., i 448 k.c.

Bezzasadny natomiast i nieadekwatny do kategorii problemów występujących w sprawie niniejszej był zarzut naruszenia art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, to jest przeprowadzenia przez Sąd Okręgowy postępowania w sposób nierzetelny i stronniczy. Ocena dowodów, nawet jeśli okaże się błędna pozostaje w sferze uprawnień procesowych Sądu. Wskazać zresztą należy, że pomimo sporządzenia apelacji przez profesjonalnego pełnomocnika (od którego należałoby oczekiwać większej powściągliwości), w jej uzasadnieniu nie wyartykułowano jakichkolwiek argumentów za powyższym zarzutem.

Mając na uwadze przedstawione wyżej okoliczności Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 par. 1 k.p.c. orzekł jak na wstępie. O kosztach procesu za obie instancje orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.